

Zdravstveni sustav Republike Hrvatske 1990-2004

Aleksandar Džakula, dr.med.

adzakula@snz.hr

Škola Narodnog Zdravlja

“Andrija Štampar”, Zagreb, Hrvatska

Stanovništvo Hrvatske

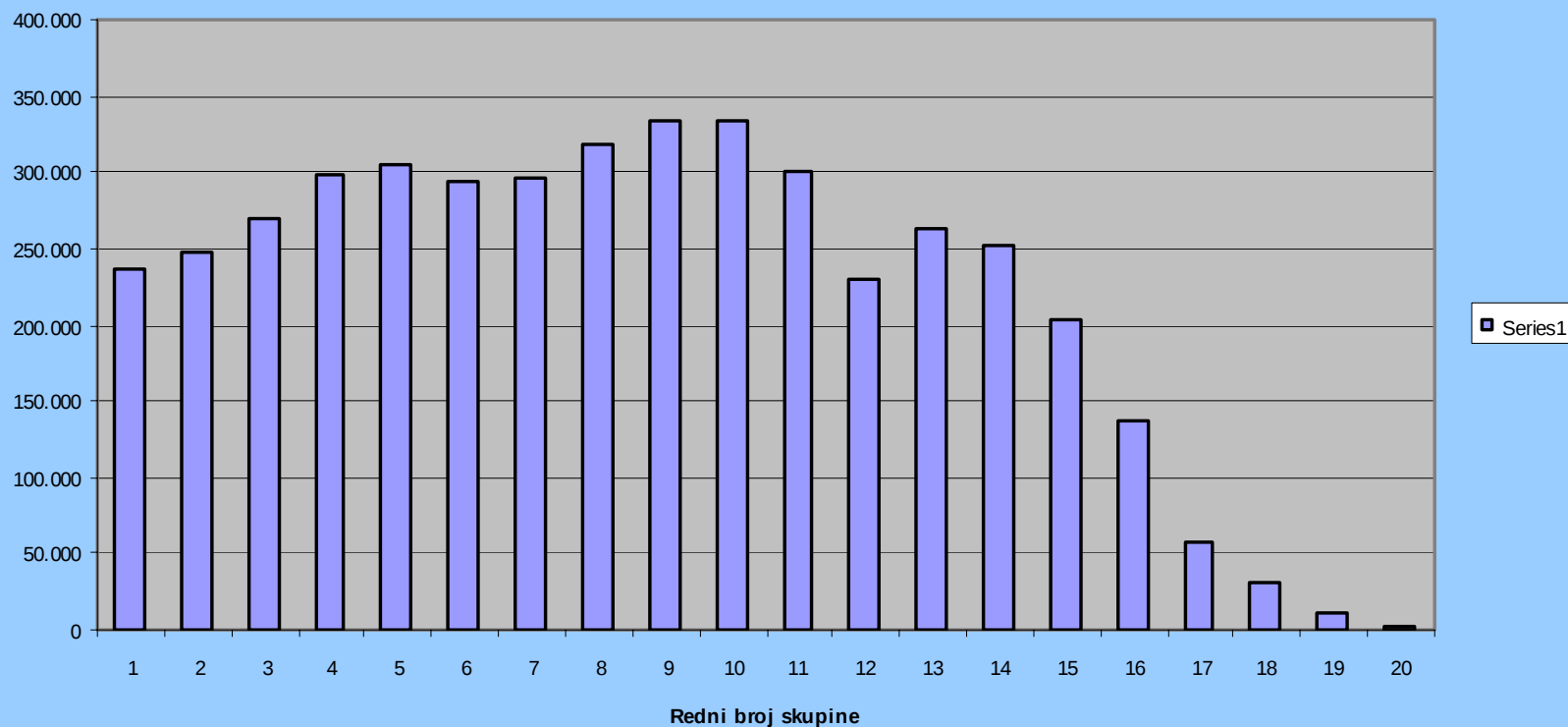
- 4 437 460 stanovnika (popis 2001.)
- 15,6 % starijih od 65 godina
 - u nekim regijama više od 25% starijih od 65%
- Prirodni prirast = 0 ???!!!!

Vodeći uzroci smrti

MKB -X šifra	Dijagnoza	broj	% u	stopa / 10.000 stanovnika
I64	Inzult, infarkt	6904	13,29	15,34
I25	Ishemijska bolest srca	4388	8,45	9,75
I21	Akutni infarkt miokarda	4262	8,20	9,47
I50	Insuficijencija srca	3761	7,24	8,36
C34	Rak bronha i pluća	2481	4,78	5,51
I51	srčana bolest	1265	2,43	2,81
I70	Ateroskleroza	1103	2,12	2,45
K74	Ciroza jetre	1060	2,04	2,35
J18	Pneumonija	1049	2,02	2,33
E14	Dijabetes melitus	959	1,85	2,13
UKUPNO		27232	52,42	60,50

Stanovništvo po dobi

Dobne skupine po 5 godina (0-100 godina života)

Ekonomija

- Bruto nacionalni dohodak (BND) u 2002.
= **4640,00 \$** / stanovniku
- Rast BND u 2003. 4,4%
- Izdvajanje za zdravstvo = 8-10% BND

Pregled izlaganja o periodu 1990 -2003

- **Ulazak u tranziciju (do 1990.)**
- **Period 1990-1993** (prilagodba zdravstva, rat, ekonomska kriza.....)
- **Reforme od 1993. (do 2003). godine**
- **Uspjesi, teškoće i izazovi**

Ključni simptomi krize u zdravstvu u Hrvatskoj **u 1980-tim**

- financijska kriza
- deprofesionalizacija medicine
- hiperprodukcija i nezaposlenost zdravstvenih radnika
- pad ugleda i kulturnog autoriteta medicine
- stagnacija znanstvenog i stručnog razvoja
- instrumentalizacija medicine

Izvještaj Zavod za zaštitu zdravlja ističe slijedeće probleme u radu liječnika opće medicine za 1990.

- tradicionalizam edukacije i zatvorenost zdravstvenih radnika prema konceptu opće medicine
- uvriježene neadekvatne metode u preventivnim aktivnostima, radu s kroničnim bolesnicima te aktivnoj skrbi za stanovništvo
- velik broj bolesnika koji se upućuje na liječenje u specijalističke službe
- zahtjevi korisnika za uslugama specijalista
- loš odnos liječnika i pacijenata prema preventivnim i rehabilitacijskim programima
- nepostojanje mehanizma nagrađivanja rada
- nedostatak koordiniranog rada djelatnosti opće medicine i ostalih djelatnosti u PZZ
- nedostatno provođenje obiteljskog liječenja

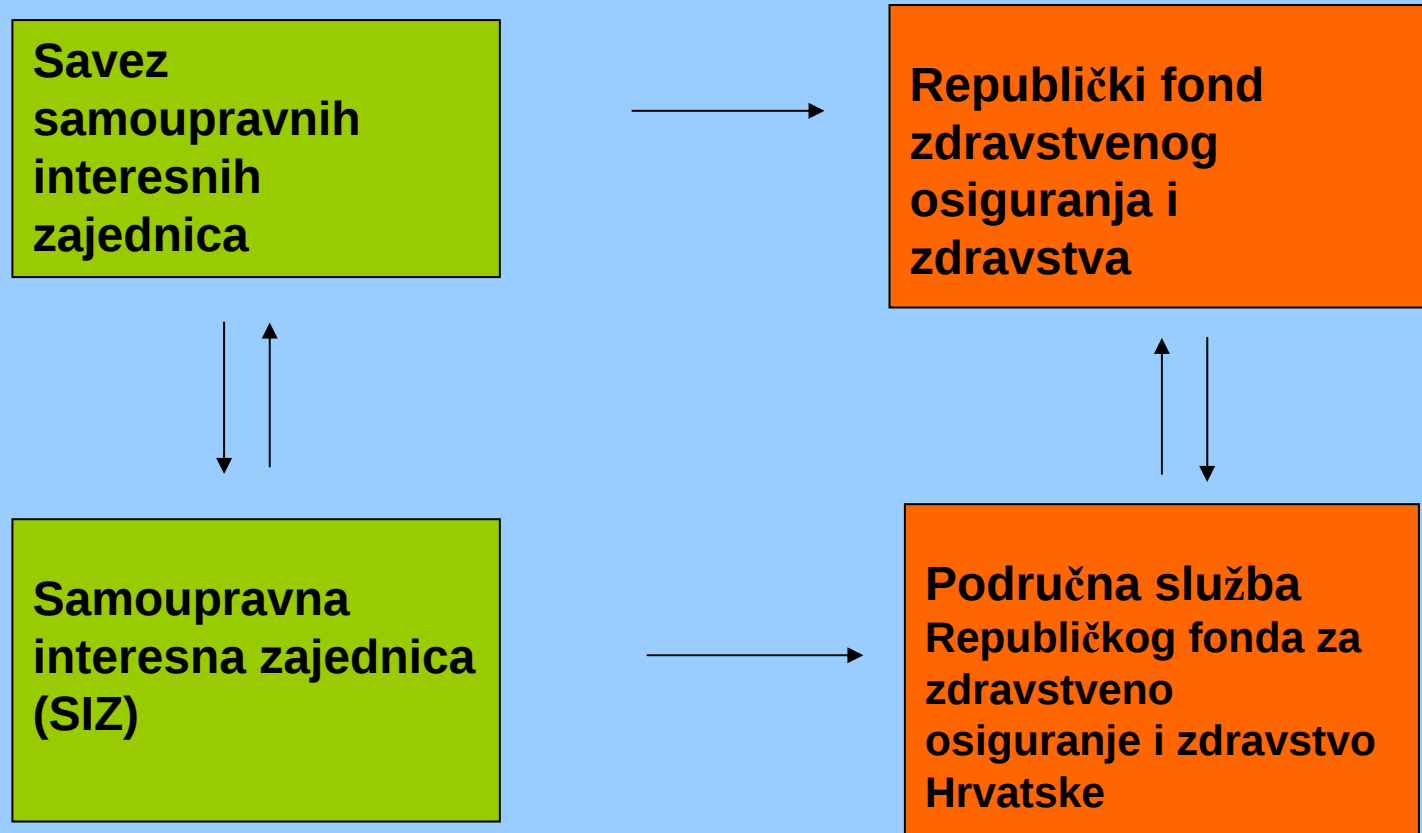
Organizacija zdravstvenog sustava do 1990. godine

Medicinski centar	=opća bolnica + DZ	25
Dom zdravlja	=PZZ + J. Zdravstvo	98
Opća bolnica		2
Specijalna bolnica		33
Klinička bolnica		10
* organizirano prema administrativnoj podjeli na 102 općine/ približno 4.3 mil korisnika		

1990

- **Osamostaljivanje**
- **Reorganizacija državne uprave**
- **Početak rata**
- **Ekonomska kriza**

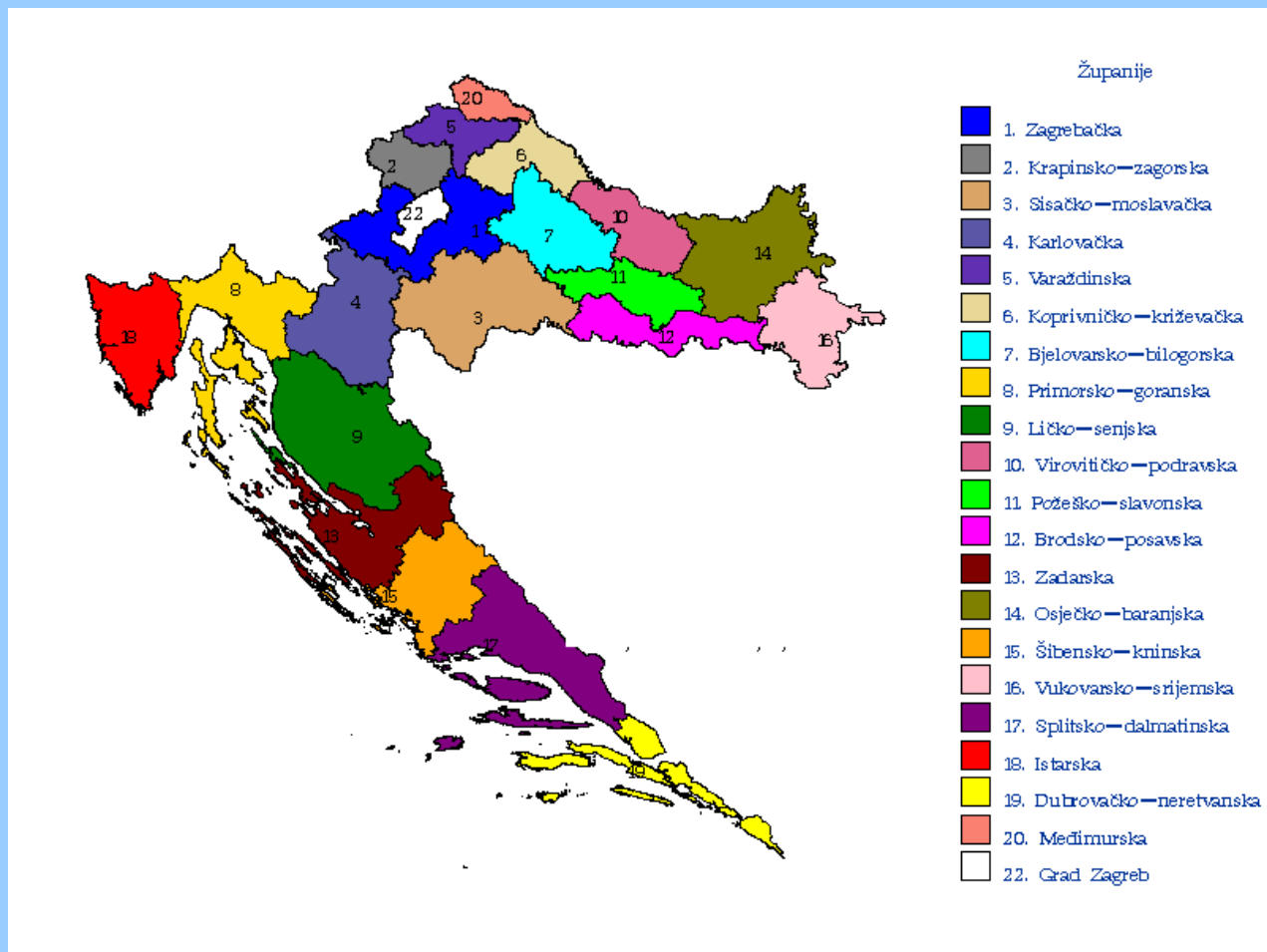
Centralizacija financiranja 1990.

SOCIJALNE PRILIKE

Osobe koje ne stvaraju dohodaka (1993-94)	
Izbjeglice	247185
Prognanici	272383
Nezaposleni	245634
Umirovljenici	731922
Osobe sa socijalnim primanjima*	300 000
TOTAL*	1797124
*prosječan broj	
Izbjeglice + prognanici= 10,84 % populacije	
osoba koje ne stvaraju dohodak/zaposleni= 1,76	

Teritorijalna podjela (1992.)

REFORMA SUSTAVA 1993.

- **Zakon o zdravstvenoj zaštiti**
 - opće vrijednosti i organizacija sustava
 - uloga građana, profesionalaca i ustanova
- **Zakon o zdravstvenom osiguranju**
 - sustav zdravstvenog osiguranja
 - načini financiranja u zdravstvu

STRATEŠKE ODREDNICE REFORME I NOVOG ZDRAVSTVENOG SUSTAVA

1.Načela

- Sveobuhvatnost, kontinuiranost, dostupnost
- Za **nositelja zdravstvene zaštite** određena je primarna zdravstvena zaštita. Planirano je da preuzme 90% poslova zdravstvene zaštite.

2.Građani i pacijenti - prava i dužnosti

- aktivna uloga građana i pacijenata u zdravstvenoj zaštiti

3.Organizacija

- **primarnu zdravstvenu zaštitu**
 - Opća/obiteljska, pedijatar, ginekolog, patronaža;/ (*ordinacije, Dom Zdravlja, Županijski zavod JZ*)
- **polikliničko-konzilijarne službe**
 - poliklinike, specijalističke ambulante-ordinacije
- **bolničku zdravstvenu zaštitu**
 - opće, specijalne, kliničke bolnice

4.Vlasništvo

- Javno
 - primarna i sekundarna zdravstvena zaštita (Lokalna samouprava)
 - tercijarna zdravstvena zaštita (Ministarstvo zdravstva-Država)
- Privatno
 - sve osim hitne pomoći, javnog zdravstva, transfuzije.....
 - *posebna organizacija: Liječnička ordinacija – liječnik i med. sestra kao radni tim

5.Upravljanje

- Vlasništvo
 - primarna i sekundarna zdravstvena zaštita (Lokalna samouprava)
 - tercijarna zdravstvena zaštita (Ministarstvo zdravstva-Država)

6.Zdravstveni djelatnici osnivanje komora (Liječnici, Stomatolozi, Farmaceuti, Biokemičari)

7.Zdravstveno osiguranje

- *obavezno*
(Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje)
- *dopunsko*
- *privatno osiguranje*

8.Financiranje

- HZZO (sredstva osiguranja te iz budžeta; ugovaranje s zdravstvenim ustanovama)
- Plaćenje sredstvima drugog osiguranja ili izravno plaćanje korisnika

Ustanove i vlasništvo nakon 1993.

Vrsta ustanove	Vlasništvo	Broj ustanova
Dom zdravlja	<i>Županija</i>	120
Opća bolnica	<i>Županija</i>	23
Specijalna bolnica	<i>Županija</i>	28
Liječilište	<i>Županija</i>	5
Klinička bolnica	<i>Vlada/Ministarstvo</i>	14
Županijski zavod JZ	<i>Županija</i>	21
Hrvatski zavod JZ	<i>Vlada/Ministarstvo</i>	1

Primarna zdravstvena zaštita nakon 1993.

- **Privatizacija:** LOM-ovi, ginekolozi, pedijatri, stomatolozi, ustanove za njegu u kući, laboratoriji....
- **Ostaju u DZ:** Hitna pomoć, patronaža, neprivatizirane ordinacije ili službe (mladi ili liječnici pred mirovinom, nepopunjene liste pacijenata...
- **Zavod za JZ:** socijalna, epidemiologija, ekologija, sanitarni laboratorij, školska medicina

Uvjeti ugovaranja u PZZ

Zdravstvena djelatnost	Minimalni broj osiguranih osoba	Maksimalni broj osiguranih osoba
Opća/obiteljska medicina	850	2040
Pedijatrijska	5000	1200
Ginekološka	3000	7200
Stomatološka	1100	2640

Plaćanje obiteljskog liječnika

“standardni tim” =(1700 pacijenata)

- dobne skupine:

- od 0 do 7 godina 255,11 Kn /cca 34 Eura
- 7 do 18 godina 109,52 Kn
- 18 do 65 godina 161,06 Kn
- 65 godina 248,91 Kn

“standardni budžet” 284.163,77 /
=cca 37800 Eura

Standardi i plaćanja u PZZ

Vrsta zdravstvene službe	Standardan broj pacijenata	Cijena po osobi
Pedijatar	1000	284,16
Ginekolog	6000	47,36
Školska medicina	5000	52,54
Hig.-epidemiloška	50000	7,34
Hitna pomoć	35000	119,03
Patronaža	5100	24,04

Bolnička služba nakon 1993.

- Bolnice organizirane u tri grupe:
 - **Opće** (u svakoj županiji)
 - sekundarna zdravstvena zaštita
 - **Kliničke** (u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku),
 - tercijarna zdravstvena zaštita
 - **Specijalne** (nisu teritorijalno organizirane)
 - organizirane prema specifičnim bolestima (psihijatrijske, plućne, “kronične”.....

Plaćanje bolnicama

- Plaćanje pojedinih usluga prema posebno ugovorenim cjenicima i normativima / “plava knjiga”
- Od 1997. uvedeni godišnji limiti za bolnice
- Investicije iz sredstava HZZO-a, županije ili države

Struktura troškova u bolnicama

TROŠKOVI	STRUKTURA
Nematerijalni troškovi	24,77
-od toga lijekovi	11,65
Nematerijalni troškovi	12,33
Bruto plaće i naknade	47,48
Izdaci financiranja	0,45
Kapitalne investicije	2,15
Izvanredni izdaci	0,24
Ostali izdaci	0,78
Nabavna vrijednost prodane robe	11,80
TOTAL	100

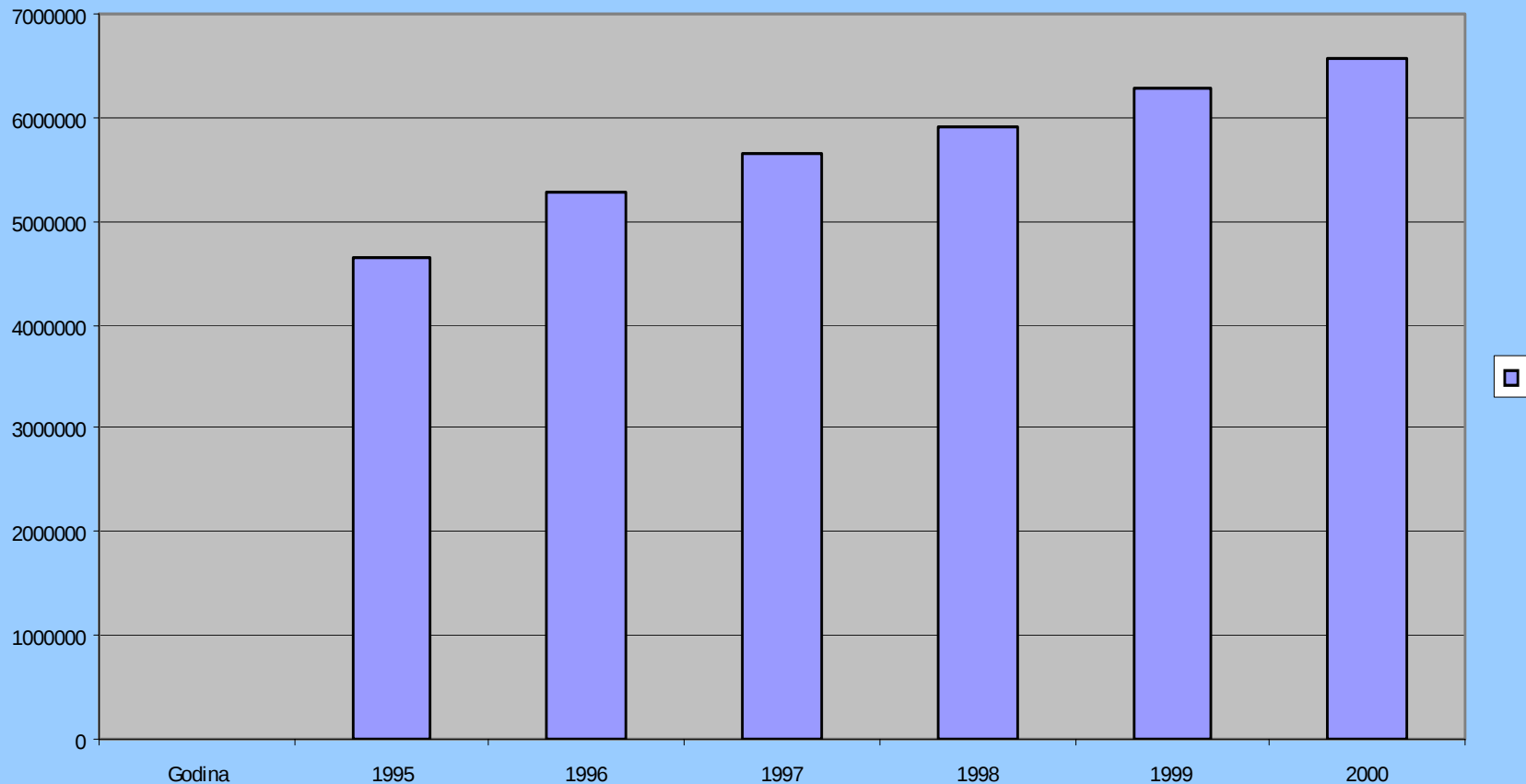
Aktualni problemi

Problemi u obiteljskoj medicini

- Prevelik broj pacijenata/ loša raspodjela
- Djelovanje izvan sustava
- Plaćanje koje stimulira upućivanje specijalistima i ograničava usluge
(pad broja preventivnih pregleda, kućnih posjeta, stalan rast upućivanja specijalistima.....)
- Specijalizacija i provođenje koncepta obiteljskog liječnika

Broj upućivanja specijalistima (1995-2000)

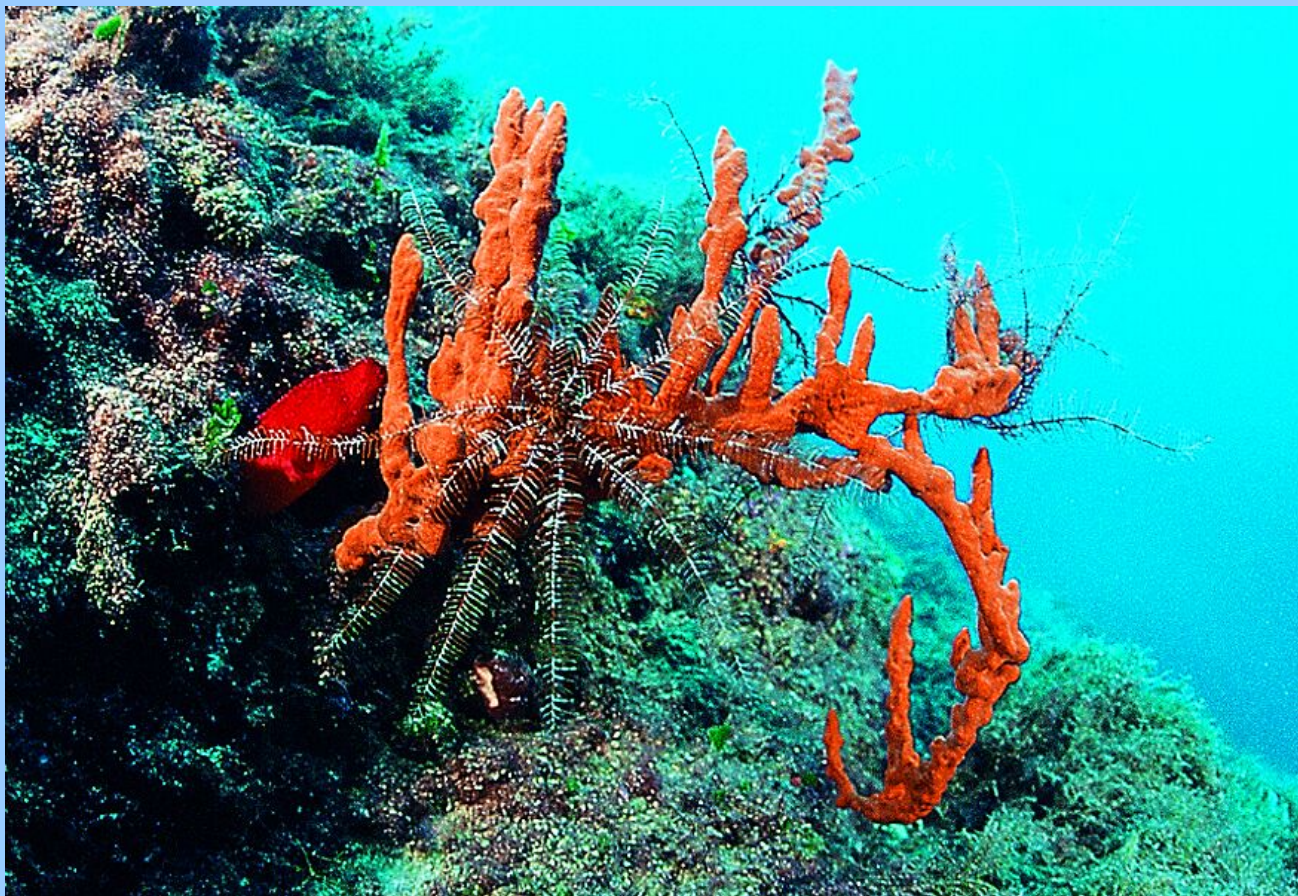
Problemi u bolničkoj zaštiti

- Organizacijska nepovezanost s ostalim u sustavu zdravstva (LOM, Hitna, ZZJZ....
- Nepromijenjena unutarnja organizacija
- Upravljanje bolničkim sustavom
- Dugovi i financijsko poslovanje
- Model financiranja (stvaranje troškova!)

Problemi javnog zdravstva

- Nekoordiniranost nacionalnog sustava
- Nejasna uloga JZ u zdravstvenom sustavu
- Neprepoznatljivost JZ stručnjaka
- Odvojenost od populacije

Izazovi za budućnost

Organizacijski izazovi

- Primarna: Grupna praksa, Dom zdravlja ?
- Bolnički sustav: kako koordinirati bolnice?
- Javno zdravstvo i njegova uloga !
- Uloga države u brizi za zdravlje
- Decentralizacija

Financijski izazovi

- **Politički interesi u zdravstenoj zaštiti**
/ dopunsko osiguranje, rad bolnica,
- **Kapitalne investicije**
/ gdje, za što, kako investirati ???
- **Potrošnja lijekova**
/ porast potrošnje, interesi u tržištu lijekova

Pitanje narodnog zdravlja od većeg je ekonomskog nego humanitarnog značaja.

Andrija Štampar (1926)